

Barva

Maribor, 1. junija 1934

Leto II.

Posamezna številka Din 1.50 " Velja na mesec po pošti dostavljen Din 6.—, za inozemstvo Din 10.— " Uredništvo in uprava: Gregorčičeva ul. 26 " Telefon 29-70 " Poštni čekovni račun 15.546 " Izhaja vsak petek " Oglasi po tarifi

Štev. 22

Današnji

številki smo priložili položnice in vljudno prosimo vse naročnike, da nam poravnajo naročnino za mesec junij. Posebej pa prosimo one naročnike, ki so v zaostanku, da nam isto zanesljivo poravnajo do 10. junija, ker jim bomo v nasprotnem primeru primorani ustaviti list. Naročnike pa, ki so storili že svojo dolžnost in poravnali naročnino za več mesecev, vljudno prosimo, naj izroče položnice svojim prijateljem in znancem, da se naroče na naše glasilo, ki se bo odlej še energičneje borilo za nacionalne in socialne pravice malega človeka.

Prihodnje dni bodo prejeli vsi naročniki, ki so v zaostanku z naročnino opomine, iz katerih bo razvidno, koliko dolgujejo. — Prosimo jih, naj zaostalo naročnino takoj poravnajo, sicer jim bomo primorani nadaljnje dostavljanje lista ustaviti. Pomislite, da je »Barva« navezana izključno na naročnino, da nima nikakih fondov, iz katerih bi črpala sredstva za velike stroške tiska. Storite torej čimprej svojo dolžnost!

„Gott mit dir, mein Österreich!“

Po koroških šolah so se nedavno vršile proslave. Na zemlji, kjer je bila spočeta naša pesem in kjer so se do zadnjega branile slovenske pravice, je slovenska mladina pod vodstvom avstrijskih učiteljev manifestirala za nemški duh in kulturo. Iz slovenskih grl nedolžnih otrok je donela prisiljena pesem »... Gott mit dir mein Österreich« — Srca in misli teh otrok, pa so bila tačas tam za gorami... Nemški učitelji so pred slovensko mladino poveličevali germanski duh in kulturo v času, ko ta kultura jemlje rojenim domačinom-Slovincem najosnovnejše pravice manjšin...

Širite „BORBO“!

Paralelnost ni nezdrav pojav

Potrebne ugotovitve kot odgovor na nepotrebne trditve - Narodno in socialno gibanje v Dravski banovini in njega raison d' être

V velikih glasilih našega javnega mnenja je v zadnjem času nekaj završalo. Zgodilo se je namreč, da so razni politični voditelji ugotovili neko »neskladnost« v političnem trenju med milim narodom, kakor da nekaj ne bi bilo v redu. Gotovih krogov se je polastila neka nervoznost, ki je nepojmljiva, če čitamo, da je ves ljubi narod itak v njihovem taboru. Nekam čudno zvenijo zadnje oficijozne tirade tistih gotovih krogov, ki so si vtepli v glavo, da imajo le oni in nihče drugi monopol na izvajanje in interpretiranje šestojanuarskih nauk. Po vsem svetu je tako, da se pozitivnih sil ne odhija, pa četudi bi trpela homogenost političnih teženj. Kjer nimajo takozvane »totalne države«, to se pravi fašizma, še zmiraj niso nehali pozdravljati vsako pozitivno gibanje kot dobrodošel prispevek k utrditvi državne in nacionalne misli. Zdi se, da hočejo gotovi krogi pri nas imeti kar dvoje: neke vrste »totalno« državo v kolikor jim to kaže, zraven pa še »avtoritarno demokracijo«. »Barva« je že v vrsti člankov dokazala, da v naši kraljevini Jugoslaviji nima nobena politična skupina danes pravice, identificirati se z državo. Država je Narod, garant njenega edinstva in simbol nerazdružljive skupnosti pa je naš junaški vladar kralj Aleksander iz slavnega rodu Karadjordjevičev. Država, Narod in Dinastija so trajni pojmi, ki nimajo z dinamiko političnega trenja prav nobene opravka. Nj. Vel. kralj je položil 6. januarja 1929 in pozneje 3. septembra 1931 dvoje mogočnih stebrišč političnega razvoja in stvar politikov je, da naslonijo vso težino državnega in političnega življenja na manifest šestega januarja in na ustavo tretjega septembra. Če se bo vse to zgodilo v tistih časih in dalekovidnih intencijah, ki so lebdela pred očmi ljubljeneremu vladarju, potem ne bo treba iskati tajnih in »promuklih« zaviračev nekega razvoja, ali konkretno izraženo neke politike, o kateri bodo ostala mnenja še celo dolgo deljena. V eni izmed zadnjih enciklik gotovih krogov pa čitamo gorostasnost, da ne bi bili tisti, ki so res za enotno nacionalno fronto v naši državi, v »posebnih in brezpomembnih organizacijah«, nego edinole v okrilju neke stranke. Tu pa prihajamo do točke, ki ne dopušča oklevanja glede primerne odgovora. Če mislimo to stvar v tistem zapletniškem komunikeju tako, kakor da poleg neke politične stranke ne bi bilo dovoljeno Jugoslovanom delovanje tudi v raznih »posebnih in brezpomembnih« organizacijah, potem je treba tu res neke revizije gledanja.

Ker vemo, kam pes tace moli, bomo pa spregovorili nekoliko jasneje. Ni nam do danes znano, da je bilo z državnimi akti z dne 6. januarja in 3. septembra »totalizirano« naše politično življenje. Ker

torej o kaki totalizaciji ni govora, je po temtakem jasno, da se more sleherni Jugoslovan udeleževati tudi v naši Narodno-strokovni zvezi, ki ni politična stranka, ki pa se po svojem bistvu vendarle bori za doseg gotovih socialno-ekonomskih ciljev za povzdigo malega človeka. Mi razlikujemo načelno gibanje od stranke. Politične stranke so danes edinole upravičene, če nosijo vse oblike socialno-ekonomskega ljudskega gibanja, v smeri korenite reforme pojmovanja družabnega reda na vzajemno-sintetični podlagi. Stranka pa ostane stranka, čeprav ji prepleškaš napisno desko. Dobro je in priznano bodi, da more ta ali ona politična stranka v naši državi pokazati kak uspeh v provedbi vsenacionalnega programa. Toda smatrati paralelnost racionalnih gibanj kot pogrešno in državi celo škodljivo stvar, ker se zavedni državljani ne dajo pognati v en hlev, da bi bil tudi en sam pastir, to je pa le preveč.

Romunski parlamentarizem na zatonu

Demoparlamentarizem se krha na celi črti - Za Bolgarijo še Romunija - Izgledi „železne garde“

V zadnji številki »Barve« smo poročali našim čitateljem o nenadnem preobratu v Bolgariji, kjer je skupina intelektualcev s pomočjo vojske zavzela vse vladne pozicije in zarisala popolnoma nov razvoj notranje in zunanje politike te naše sosedne države. Barva se na rotacijskem papirju še ni dodobra osušila in že prihajajo nasprotujoče si vesti o krizi romunskega vladnega sistema. Vlada g. Tatarescu sicer demantira te vesti, ne more pa demantirati dejstva, da so se v kraljevem dvorcu med tem vršile že dolgo trajne konference, in sicer v neposredni zvezi z latentno, čeprav še ne oficijelno vladno krizo. Kako trhel je sedanjí režim v Romuniji, je razvidno iz dveh faktov: 1. »Prevrtniki« iz vrst takozvane fašistične »železne garde« v znanem bukareštanskem procesu niso bili ostro obsojeni, kakor so pričakovali vladni krogi. Vojaško sodišče je enostavno briskiralo želje režima in je iz formalnih razlogov izreklo milo sodbo, ozirajoč se bolj na razpoloženje ljudstva, kakor na razpoloženje sedanjih vladnih krogov. 2. Vojni minister general Uyca je ob romunsko-pravoslavni Veliki noči predložil kralju v sankcijo velik dekret o napredovanju oficirjev, in sicer pre-

ker mi nismo totalna država. Dokler je v smislu širokogrudnosti dovoljeno vsakomur, izpovedovati svoj pozitivni politični credo po njegovem obredu, je nemogoče, »strpati« vse v en koš in liste, ki se temu upirajo, proglašiti kot zajedavce na narodnem telesu. Iz gornjih razlogov hočemo povdariti, da paralelnost ni škodljiva stvar, saj smo celo doživeli reformiranje druge parlamentarne stranke pod vodstvom g. Hodžere. Pa še naj kdo poreče, da ni bilo koristno, slišati s skupščinske tribune tudi drugo varijacijo jugoslovanske simfonije... Če bi ne bilo v redu in če bi bila paralelnost tako škodljiva, zakaj je bila konkurenčna »firma« g. Hodžere uradno dovoljena? Pa vzemimo našo Narodno-strokovno zvezo, ki ni stranka in tudi biti ne mara, o kateri pa lahko rečemo, da ima po desetletjih svojega obstoja baš v dravski banovini svoj poseben raison d' être. Ali smatrajo enciklikaši tudi njo za brezpomembno organizacijo? Potem vedo zelo malo o tem, kako interesi našega malega človeka v dravski banovini divergirajo z interesi industrijskih magnatov, veleagrarcev itd. in kako težko je najti vsaj nekaj zblíževalnih točk. Naše gibanje ima namen, postaviti kader zanesljivih nacionalnih delavcev, ki bodo svojo ljubezen do kralja in domovine izkazovali v mirnih in hudih časih, ne da bi pozabili prezentirati menice, ki jo bo moral tudi nacionalni kapital in njegova politična grupacija vsaj v obrokih eskontirati.

težno tistih, ki so koketirali s fašistično »železno gardo«. Nato je Tatarescu izjavil kralju, da gre on, če ne bo odpuščen kot minister general Uyca, General Uyca je pa ostal in ni demisijoniral, nakar Tatarescu ni preostalo ničesar drugega kot demisija celokupne vlade, ki je za kralj tudi ni sprejel, ker še nova vladna kombinacija ni kompletana.

Ta nova kombinacija bi imela biti sledeča: maršal Averescu kot predsednik vlade, v njej pa Oktivian Goga, George Bratianu in Argetioianu kot nosilci glavnih portfeljev. Ta vlada bi preklicala prepoved »železne garde«, hkrati pa bi se imela dekretirati široka amnestija za vsa patrijote, ki jih je sedanjí demoliberalni režim vtaknil v zapore. Krona se še ni odločila, ali odločitev ni več daleč. Romunski demoparlamentarni režim se krha na celi črti, ker stranke niso ničesar dokazale. Tudi v Romuniji hoče mlajša nacionalna generacija udariti temelje novi državi. Zanimivo je, da je sivolasi maršal Averescu na strani antiparlamentarnega bloka, čeprav je skozi vsa leta predsednik izrazilo ljudske stranke. Že bližnja bodočnost bo pokazala, katera skupina bo izšla kot zmagovalka iz te odločilne bitke za oblast. Docela reakci-

ionarno stališče pa so zavzeli zaranisti (kmetje), ki se pod vodstvom Mania, Vajde-Vojvoda in Mihalaka branijo vsake ustavne reforme, dobro vedoč, da bi vsenacionalno gibanje železne garde utegnulo odpihniti tudi to stranko s površine političnega življenja.

Militantne organizacije v Franciji

V Franciji je pet milijonov bojnikov - Poučna angleška statistika o paramilitarističnih organizacijah v Franciji

Londonska »Times« se je pred par dnevi bavila z onimi francoskimi organizacijami, ki stoje pod vplivom desničarskih strank in ki utegnejo v danem trenutku izopolniti ogromne rezerve francoske armade. »Times« piše:

»Pred februarjskimi krvavimi dogodki — med tem časom se je število paramilitarističnih organizacij podvojilo, — je bilo stanje teh organizacij sledeče:

»Federation des Anciens combattants« (Zveza bivših bojnikov) 4.000.000 članov; »Union Nationale des combattants« (Nacionalna unija bojnikov) 900.000; nadalje vitezi »Ognjenega križa« (150.000 mož) »Croix de feu«, ki jih vodi polkovnik de la Rocque. Organizacija »Solidarité Française« šteje 180.000 mož. Liga patriotske mladine (»Jeunesse patriotique«) pod vodstvom poslanca Taittingerja je ponaša z 240.000 člani. Po številu je med paramilitarističnimi organizacijami Francije najmanjša skupina rojalistov, znana pod nazivom »Camelots du roi«. Ta skupina šteje jedva 72.000 mož. Polkovnik de la Rocque je dejal, da ima danes 75% vseh Francozov samokrese v žepih. Da v teh organizacijah ne kegljajo in se tudi ne pogovarjajo o najnovejših literarnih delih, je jasno. Ker pa imajo tudi socialisti in komunisti sila močne organizacije, je vsakomur jasno, da se omenjene organizacije pripravljajo tudi na končni obračun na pariških cestah in bulvarjih.

Nepolitična Ženeva

Vprašanja, ki jih v ženevski tišini obdeluje Društvo narodov - Velika javnost o teh zadevah nima pojma

V založbi Karl Heymann v Berlinu je izšla poučna knjiga pod naslovom »Das Arbeitsmaterial des Völkerbundes«. Iz te knjige je razvidno, da se je bavilo Društvo narodov v vsej tišini z vprašanji, o katerih široka javnost morda niti mislila ni, da spadajo v delovni kompleks Društva narodov. Register knjige dokazuje, da se je Društvo narodov bavilo razun z internacionalnimi političnimi in juridičnimi vprašanji, še s problemi iz sledečih področij:

Epidemične bolezni, oskrba slepcev, ponarejanje denarja, pravni položaj omejenih žena, reforma letnišnic, starost za ženitev, higijenska vprašanja, cepljenje proti boleznim, sodišča za mladoletnike, mednarodna pomoč v slučaju katastrof, rak, poučni film, lepra, zaščita mater, pornografija, umrljivost dojenčkov, beg pred obdavljenjem, tobak, tuberkuloza, zveza med ljudskim zdravjem in gospodarsko krizo, varuštvo in izrabljanje vodnih sil.

Društvo narodov bi seveda lahko dobilo tudi v teh vseskozi nepolitičnih vprašanjih mnogo večjo avtoriteto, če ga re bi zasenčili dosedanj neuspehi na političnem polju.

Delodajalci, spomnite se brezposelnih intelektualcev! Dajte jim dela, dajte jim kruha!

Prejemki padajo — najemnine rastejo!

Potrebna je sorazmerna ureditev - Pretirana najemnine za lokale

Pod pezo previsokih najemnin ne ječe samo državni nastavlenci in delavci, temveč vsi sloji, ki niso osrečeni z lastnim krovom. Med temi so tudi obrtniki in trgovci, ki so primorani za svoje poslovanje najeti lokale. Le vprašajte jih, pa boste zvedeli, kako jih tarejo in tlačijo pretirane najemnine. Če pogledate malo natančneje za kulise življenja teh trgovcev, pa boste videli, da to ni več življenje, temveč še samo životarjenje. Dohodki so skromni, najemnine pretirane, davčna bremena pa tudi niso majhna. Razen tega pa je trgovec in obrtnik ravezan še na druge dajatve. Saj je menda v letu ni nedelje, ko bi v Mariboru ne bilo dobrodolne prireditve, ki je pretežno navezana na dobrotljivost naših trgovcev in obrtnikov. V tem oziru so naši trgovci in obrtniki kličb vsej mizeriji še vedno darežljivi.

Ni pa prav, da se na račun teh že skoraj obubožanih slojev okoriščujejo hišni posestniki, ki so v reguliranju najemnin za lokale prav neizprosni in nikakor nečejo uvideti sedanjega težkega položaja. Ta nevidevnost hišnih posestnikov pa je tudi socialno krivična, ker vzdržujejo pretirane najemnine, ko je vendar vseobčič konzum padel. In to radi dejstva, ker je srednji sloj, ki je gibalno hitre cirkulacije plačilnih sredstev, docela obubožal. Prejemki so se mu zreducirali pod minimum. V naši državi pa je bila abnormaliteta, da se s tem v zvezi najemnine niso znižale, — temveč zvišale! In

ni bilo tu nikogar, ki bo to zvišanje zaježil.

Prav živo nam je še v spominu porod prvega stanovanjskega zakona. Ko smo se najemniki pogajali s hišnimi posestniki in je že bil dosežen za obe strani sprejemljiv sporazum — je izšel zakon, ki je maksimalno najemnine na desetkratno predvojno vrednost. Na tako visoko zvišanje hišni posestniki niti sami niso mislili! Ta pogreška je izbila sodu dno. Takrat je pričel hišnim posestnikom rasti greben in apetit, ki je še danes prav velik, če ne še večji.

Priznavamo gospodarsko krizo, ki tare našo državo. Vendar ne gre, da bi vsem posledicam te krize moral biti izpostavljen baš srednji sloj. Breme bi se moralo enakomerno porazdeliti na vse sloje. Tako bi postalo življenje za vse znosnejše. — Če pa že hočemo reševati krizo, potem naj se to ne skuša doseči spodaj, ampak zgoraj! Srednji sloj se je moral prilagoditi težkim življenjskim prilikam in sorazmerno urediti svoje dohodke in prejemke. Naj to store še oni

sloji, med katere spadajo tudi hišni posestniki. Res je, da tudi nje zadeva dokaj občutna davčna obremenitev, vendar je ista prenešana na najemnike, tako, da imajo hišni posestniki dohodke, kot nekoč »v dobrih, starih časih«!

Prav in lepo je storila nova vlada Bolgarije, da je prekomeren in drag luksuz državne uprave odpravila in tako začela »zgoraj« reševati krizo.

Največje breme nas »brezkrovovcev« so visoke in pretirane najemnine. Za omiljenje teh se ne stori mnogo. Naš parlament se bi moral baviti tudi s tem vprašanjem. Tako pa se hodi okoli vprašanja ureditve najemnin, kakor maček okoli vrele kaše.

Če se hoče obvladati bika, se ga prime za roge — in ne za rep. Tako storite tudi s krizo in s tem v zvezi s pretiranimi najemninami — in potem bomo zadovoljni vsi! — Najemnik.

Sokolsko društvo Maribor I. TOMBOLO združeno z VESELICO
Tablice Din 2-50

V nedeljo 3. junija 1934 ob 15. (3.) uri na letnem telovadišču, Magdalenska-Koseskega ulica. — Dobitki: v gotovini 4000 Din in dosedaj 13 drugih glavnih tombolskih dobitkov.

Mlad Jugoslovčan - poglavar katoliške cerkve

Rimska kurija je imenovala dr. Alojzija Stepinca za koadjutorja zagrebškega nadškofa cum iure successionis, to je s pravico nasledstva. Bodoči nadškof zagrebški, metropolit hrvatski in obenem vrhovni poglavar katoliške cerkve v Jugoslaviji, je bil rojen 1898 v Krašiču izpod Žumberka. Maturiral je l. 1916, takoj po maturi pa je moral odriniti k vojakom. Služil je kot enoletni prostovoljec pri karlovškem 96. pp. Po dovršenem tečaju na Reki je odšel kot kadetaspirant na italijansko fronto in se je kot praporščak udeležil najbesnejših bitk okoli Gorice ter na Piavi, kjer ga je zasula mina. Ko so ga izkopal, je bil še živ, a obenem italijanski vojni ujetnik. Kot zaveden Hrvat se je javil za taborišče jugoslovenskih oficirjev ter je po zaslugi Jugoslov. Odbora odšel kot podporočnik srbske vojske na solunsko fronto, kjer je služboval še po probou v Gnjilanih in

Prištini. L. 1919 je bil odslovljen in čez leto dni proizveden v čin rezervnega poročnika. Istega leta se je vpisal na gospodarsko fakulteto, po dveh semestrih pa je odšel domov, kjer je do l. 1924. pomagal gospodariti na velikem posestvu svojih roditeljev. Ker je bil globoke vere, se je po nasvetu svojega nekdanjega rektorja podal v Rim, kjer je študiral na Germanicumu ter bil l. 1931 promoviran na Gregorianumu. Eno leto prej je prejel mašniško posvečenje. Pozneje je bil ceremonijal zagrebškega nadškofa. In tako je postal borec na fronti proti Italiji in na solunski fronti v najlepši moški mladosti — saj mu je jedva 36 let; — poglavar rimsko-katoliške cerkve v Jugoslaviji. Jugoslovanski dobrovoljec in patrijot, veren bojevnik za domovino in svoje verske ideale, je s tem postavljen na pravo mesto.

Razkroj marksističnega odpora v Italiji

Caldara in „sodrug“ so se „prodali“ režimu fašizma - Z običajnimi frazami prikrivajo svoj beg v Kanoso

V Italiji se odigrava te dni zadnja faza pogubnega marksizma: kapitulacija pred nacionalno Italijo in socialnimi intencijami fašizma. Skupina vodilnih socialistov, ki so ostali v Italiji, se je namreč približala Mussoliniju, ki je dovolil voditelju spreobrnjenih grešnikov, Caldariju, izdajanje fašizmu naklonjene socialistične revije. V novi skupini, ki jo italijanski socialisti v emigraciji besno napadajo, so znana imena: Caldara, d' Aragona, Schiavi, Nino Levi, Canepa, Calda, Rigola, Weiss, Gonzales, Maglione itd. Treves in Turati sta mrtva, preostali sodrug se klanjajo fašizmu, — italijanski marksizma ni več. V prvi številki nove revije govore o potrebi revizije socializma v smislu plodovitih idej, ki jih je dal fašizem. Sklicujejo se na svoje sodruga v

Franciji in Belgiji, kjer je marksizem tudi že v smrtnih krčih in kjer se sodrug lovijo kakor belouške po naših mlakah. Emigrantska glasla Italijanov seveda besno napadajo »spokorjene« socialiste, kar je tudi razumljivo, če se pomisli, da je doslej prevladovalo mišljenje, da so v politično-dogmatičnem oziru brezkompromisni ednole — marksisti. Izkazalo pa se je, da se prav nič ne razlikujejo od tolikanj osovražene »sitne buržoazije«...

Maribor

Mestni traktorji.

Mestni traktorji mariborske občine so motorna vozila, namenjena prevozu materiala za mariborska mestna podjetja. Stroški za bencin, šoferje itd. padajo »na tere« meščanov. Iz vsega tega sledi, da se mestni traktorji v resnici uporabljajo izključno za prevozne svrhe v okviru mestnih potreb...

Mimogrede.

Politična polemika med Slovenci je dobila nov sinonim pravdarstva: mimogrede. Kakor montirajo Fordovi delavci na tisoče avtomobilov na »tekočem traku« kar tako mimogrede, prav tako se opravlja pri nas posel biografskega skiciranja političnih nasprotnikov kar mimogrede. Če si v javnem življenju, je jasno, da si tako ali tako davkoplačevalec. Marsikaj se je že izcimilo pri nas v medsebojni politični gonji, tega pa še ni bilo, da bi v listih razgrinjali, koliko davkov ta ali oni pravzaprav ni plačal. Pa kaj hočete, to je sedaj naša slovenska specialiteta...

Šalobarde.

Pravijo, da je avtokritika najboljša vzgojiteljica tako posameznika, kakor občestva. Pri nas je ta znanost zlasti na področju politike neznana stvar. »Spoznavaj samega sebe« je stvar pregovorov, katere pa vse premalo cenimo. Marsikaj v javnem življenju delujoč človek bi po njem spoznal, kako lepo bi mu pristojala logika v sklepih in dejanjih. Recimo, da je bil nekdo v prejšnji politični eri priganjač za to ali ono vodilno osebo ali pa celo program. In vzemimo nadalje, da se je taisti človek po 6. januarju spremenil v gorečega »manifestnika«. Ali mu je verjeti, da je bila spreobrnitev zadeva čistega prepričanja in globoke vere v novo stvar? Ali niso morda osebni interesi in ta težnja, »biti zraven« tudi za ceno cenene »spreobrnitve«? Ker je tako, pa nima nikdo pravice, dvomiti tudi o poštenju tistih, ki niso hoteli »biti zraven«, ker imajo svojo glavo in svoje srce, prav tako vdano kralju in domovini.

OPOZARIJAMO

na tombolo Sokola Maribor I, ki bo v nedeljo, 3. junija ob 15. uri na letnem telovadišču, zlasti pa na dobitke krasnih ženskih ročnih del. Med in po tomboli, velika ljudska veselica. Velika ugodnost pri tej tomboli je, da bodo lahko udeleženci sedeli med tombolo pri mizah, kar je vsekakor navost za Maribor.

»Veliki adresar za mesto Maribor in širšo okolico« izide tekom leta 1934. 50.000 adres. Remek delo »Reklama« Gregorčičeva ulica 26, telefon 29-70.

UREDITEV DVORAKOVE CESTE.

Pereča je ureditev trotoarja na Dvořakovi cesti, in to od Ruške ceste preko Kralja Petra trga pa tja do Frankopanske ulice. Gospodje mestni očetje, naprave enkrat ob slabem vremenu (priljubivo je, ko na spomlad sneg kopni!) peš izlet po Dvořakovi cesti. Prepričani smo, da ga boste napravili samo enkrat, pa nikoli več! In vendar je to ena najbolj frekventiranih cest. Saj vodi v center Magdalenkega okraja, proti postaji koroškega kolodvora, za turiste proti Pohorju itd. Pri vsem pa je najbolj uboga šolska mladež, in te je na stotine! Potrebno bi bilo: 1. Napraviti širok prehod preko Ruške ceste na Kralja Petra trg. 2. Ob nezazidani parceli na tem trgu napraviti trotoar in širok jarek, da se bo lahko brozga in voda odtekala. 3. Ob vsej Dvořakovi cesti do Frankopanske ulice ob nezazidanih parcelah napraviti visoko dvignjen trotoar. Zda se ga niti ne posipava, na zadnjem delu ceste ga pa sploh ni. Na tem delu visi vsa cesta proti pešpoti, tako, da se vsa nesnaga s ceste steka na njo, in včasih kar plavamo. 4. V cestišče moleča dva ogla, življenjsko nevarna radi avtomobilov, je treba odstraniti in cesto regulirati. 5. Na križišču Dvořakove ceste in Frankopanske ulice je treba napraviti v vse smeri široke prehode. Če morajo hodnike narediti in vzdrževati lastniki parcel, naj jih občina k temu prisili. Sredstva za to so gotovo na razpolago. Menimo, da Magdalenčani nismo meščani druge ali celo tretje vrste. Enaki smo onim na levem bregu Drave pri občinskih dajavah, zato moramo biti enaki tudi pri občinskih dobrotah.

KONKURENCA AVSTRIJSKIH AVTOBUSOV.

Čudno se to sliši, pa je vendar žalostna resnica. V Gornji Radgoni, Murski Soboti, Cankovi itd. konkurirajo obmejni avstrijski avtobusi našim jugoslovanskim avtobusnim podjetnikom in prevoznikom, kakor tudi državnim železnicam. Tako izvažajo v Avstrijo iz Murske Sobotice, Cankove in Haloz vse z avstrijskimi avtobusi. Med vožnjo po Jugoslaviji pa prevažajo tudi našim trgovcem iz ene kraja v drugega razno blago in to po razumljivo nizkih cenah. Tako je n. pr. tak avstrijski avto prevažal 2. maja t. l. vino iz Haloz v Cankovo in Vutkovo! — Konkurenca z nizkimi cenami je razumljiva, ker tem avstrijskim podjetjem ni treba plačevati pri nas davkov, bencin pa je v Avstriji cenejši. — Taka avstrijska podjetja so: Steiner v Radgoni, Tesch v Cmureku, Fürst v Cmureku in še več drugih. — Apeliramo na oblast, da temu napravi konec in tako zaščiti naša tovrstna podjetja, ki plačujejo v redu svoje obveznosti napram državi.

MESTNO NAČELSTVO

sporoča, da so uradne ure v konskripcijskem uradu mestnega načelstva za stranke do 9. junija t. l. samo od 11. do 13. ure dnevno. To pa radi sestavljanja seznama obvezancev po zakonu o obvezni telesni vzgoji.

Ptuj

ZLET MARIBORSKE SOKOLSKE ŽUPE V PTUJU.

Letošnje leto se je posvetila sokolska župa v Mariboru notranjemu delu. V zadnjih letih, odkar se je število edinic in članstva pomnožilo, nismo imeli na župnem ozemlju nobenega večjega zleta, zato je župni občni zbor sklenil, da se bo vršil letos župni zlet v Ptuj, posebno, ker se lani o priliki 25-letnice tamkajšnjega Sokolskega društva ni mogel vršiti. Obvezno je morala župa sodelovati pri pokranjinskem zletu v Ljubljani. Ker pa ni mogoče prirejati v enem letu dveh večjih prireditev, se bo vršil izlet letos. Župno načelstvo je izdalo pravočasno svoje vaje za vse kategorije in so primerne za vse naše edince. Da se omeji število prostih vaj pri nastopih, so vaje sestavljene tako, da bodo hkrati izvajali vaje člani in članice ter moški in ženski naraščaji. Ptuj se pripravlja z vso vnemo za 9. in 10. junija t. l. Lepaki, krasno delo br. Haslna, so že edincem razposlani. Zletski znaki so že dogotov-

ljeni. Po dosedanjih prijavih sodeč (poslalo je komaj dve tretjini edinic prijave udeležencev), bo to največji zlet, ki ga je imela do sedaj župa; število nastopajočih bo celo večje, kakor je bilo i. 1920. na pokranjinskem zletu v Mariboru. Do sedaj je prijavljenih za proste vaje: članov in članic 1032, moškega in ženskega naraščaja 650. O priliki župnega zleta bodo tudi tekme članov in članic na orodju in v nekaterih panogah lahke atletike v dveh skupinah, v višjih in nižjih oddelkih. Prijavljenih je 165 tekmovalcev in tekmovalk. Prepričani smo, da se bo tudi tukaj pokazal znaten napredek od zadnjih orodnih tekem, ki so bile pred tremi leti.

Hrastnik

GLEDALIŠKA PREDSTAVA.

Dramski odsek Narodno-strokovne zveze je uprizoril v nedeljo 20. t. m. v Sokolskem domu Bevkovo dramo »Kajin«. Kljub temu, da vlada radi praznovanja pri rudniku velika beda in pomanjkanje, se je predstave udeležilo povoljno število občinstva. — Igralci, sami delavci in delavke so pod vodstvom tov. Pogačnika in Drakslerja podali svoje vloge povoljno. Upamo, da nas bodo igralci v kratkem zopet razveselili s kako novo predstavo.

Zerjav-Crna

MEZDE ZNIŽUJEJO!

Delavci, ki delajo v gozdovih grofov Turnških zaslužijo precej malo, pa še ta skromen zaslužek se jim hoče sedaj zmanjšati. Pretekli teden je bilo delavstvu na skupnem sestanku sporočeno, da se dosedanja fiksna plača ukine in da se bo odslej delalo samo v akordu. Delavstvu se je dalo dva meseca premisleka, da se odločijo, ali ostanejo še nadalje pri delu. Razumljivo je, da bo delavstvo tudi akord moralo sprejeti, če noče ostati brez najmanjšega zaslužka. Sicer akordno delo samo po sebi ni nič slabega, uprava gozdov pa je določila za naše delavstvo od kubičnega metra lesa tako sramotno postavko, da zaslužek niti zdaleka ne bo dosegel prejšnjega šintnega zaslužka. — Za danes samo vprašamo, kaj bo k vsemu temu porekla Inspekcija dela, Delavska zbornica in oni zaupniki-kričarji, ki so bili izvoljeni na rdeči listi. Sedaj imajo priliko, da se pokažejo. Prihodnjic pa še več, da se bodo izvedele še druge zadeve našega kraj.

Otiški vrh

Tiho in v kratkem času je zrasla tik meje v Otiškem vrhu v neposredni bližini Dravograda močna narodna organizacija, podružnica Narodne strokovne zveze. Nad 80 članov šteje ta mlada organizacija. So to sami mladi delavci in delavke različnih poklicev, med njimi tudi inteligenčnih. Vsak dan nas je večje število in to nekatere boli. Posebno jih boli, da se te organizacije oklepa prav mladina, a ne pomaga nič. Ker v jugoslovanskem nacionalizmu vzgojena mladina je tu in bo prej ali slej prevzela v svoje roke krmilo našega javnega življenja. Takrat bo pomedla z raznimi internacionalizmi in s tem združenimi krivososi, ki se redijo na račun naših žuljev. Jugoslovanska mladina se zaveda, da je na svoji zemlji svoj gospod.

Da bi organizacija Nar. strok. zveze na Otiškem vrhu lahko podprla tudi svoje brezposelne člane, priredi v ta namen dne 3. junija večjo vrtno veselico, na katero vabi tem potom vsa narodna društva. Organizacije naj prirede na ta dan svoje izlete v naš kraj, ki je samo četrte ure oddaljen od železniške postaje Dravograd-Meža. S tem podprete delo nacionalne proletarske mladine ob meji!

Narodna strokovna zveza, Maribor

Sodna ulica 9 — dvorišče

Uradne ure tajništva so od 1. januarja dalje dopoldne od 9. do 12. ure

ob nedeljah in praznikih od 9. do 11. ure dopoldne od 15. do 19. ure.

K Sv. Križu!

Pred praznikom je bilo. Lep pomladanski dan. Solnce je pripekalo z vso svojo močjo na naju, ko sva jo po kosilu mahnila proti Kamnici. Pri Petru sva oklevala. Močno solnce pa naju je napotilo, da sva se odločila za senčno pot po kamniški grabi.

Čudno se izpreminja svet. Komaj sva zavila krog cerkve, že sva bila v globoki, temni dolinici, v kateri sva se počutila kot odrezana od sveta. Dasi je prejšnji dan močno deževalo, je bil hudournik ob cesti izsušen. Samotno se je vila pot v globoki zarezi, levo gozd, desno strni travniki in nikjer žive duše.

Z bližnjega gozdnega obronka je izzivalno prepevala kukavica. Izzivala je pravim, kajti v mojem žepu ni bilo božjaka. Potni tovariš se mi je smejal in zadovoljno trepljal po nabiti denarnici. Če to ni izzivanje!

Čudno je odmevalo kukavičje kukanje v samotni tišini sredi zloglasnega Mohorkovega pajdaškega rajona. Prišla sva do mesta, kjer je Mohorko ubil sopotnikovega štrica. Kar nekam strah je človeka, dasi o roparju že dolgo ni sluha.

Zaman se oziraš po tej sicer pripravni poti na Kozjak po kaki markaciji. Kot da bi hodil kje sredi džungle. SPD kje si? Mar mora vse haš preko Urbana h Križu ali dalje? Pot po kamniški grabi je mnogo prijetnejša, ker se vije vedno po senčni dolinici, zložna, brez strmih.

Občina Sv. Križ. Kraj Šober. Obmejna carinska cona, pravi napisna tabla. Ogromna je križka občina. Kamor sega oko, do Urbana in preko ter dalje proti zahodu je njeno območje. Pogled na Maribor je krasen. Na dlani leži naše ljubo mesto. O, ni majhno! Od Kamnice do Pohorja, pa pod Meljski hrib sega. Na desni ujaljeno gleda Sv. Urban češ, kar mimo mene gresta? No, bodi potolažen, jutri te obiščeva!

Krenila sva s ceste v levo, da si prikrajšava pot. Tovariš, križki domačin, me je vodil po prijaznih stezicah mimo Klemena v dolino, kjer se nama je nenedoma zasmejal sv. Križ. Tako ljubko, prijazno in mamljivo naju je gledal, da sva se ustavila sredi poti ob gozdu. Kot koklja med piščeti stoji cerkva in jih čuva pred hudo uro, ki je blizu! Samo dvajset minut je do meje. Tam se zbirajo in kopičijo težki oblaki!

Še nekaj minut po rahli vzpetini in že

sva pri Verdonikovem kegljišču, odkoder se je pravkar vsula živahna šolska deca iz Maribora, ki je razigrana zapuščala izletno točko. Živahna, vesela je deca! Zapustila je na Verdonikovi verandi bojno poljano, na kateri je preminula mariskatera železna dobrota. Ostanki, klaverno ležeči na tleh, so pričali o dobrem teku.

Orožnik in upravitelj sta bila kar pri rokah. Še po župana smo poslali, podpredsednik občine je pa gostilničar sam. Proti večeru smo sedli in se pogovorili lepo po domače. Brez težav in številnih sej, kot je to v mestu navada. 17. junija bo pri Križu nastop Sokola I. iz Maribora. Takole krog sedme zjutraj jo bomo mahnil z godbo iz Maribora. Ob desetih bo mo na cilju — upoštevati je treba, da bo tudi mnogo težkih kanonov med nami! — Sprejem, povorka do trga. V cerkvi bo maša, peli bodo naši vrli »Jadranaši«. Popoldne bo nastop Sokolov, prvič na Križu!, nato pa ljudska veselica. Na predvečer pa bodo goreli kresovi in pokali možnarji.

V pičli uri smo vse prereševali. Kako lepo bi bilo, če bi v Mariboru tako hitro, složno in mirno reševali društvene zadeve! Ne bi bilo treba toliko obupnih krikov po narodni zavesti!

In da ste videli! zadovoljne obraze naših vrlih mejašev! Revni so ko cerkvene miši. Pa se ne pritožujejo. Ne poznajo ne komunizma, ne marksizma, ne punktativ, ne eno ne drugo: Jugoslavlani so! In nič ne zahtevajo, samo eno prosijo: pridite k nam v vas! Ali je to tako težko? V mestu so dan na dan bučne prireditve, plesji, zabave, veselice, maškerade, meja pa čaka in čaka osamljena. Dvajset minut je do meje in tam preko? Vsak dan, v vsako vasico prihajajo in pozivljajo svoje mejaše. Prirejajo mogočne narodne manifestacije. Mi pa nič, čisto nič! Kar vedno bi lazili na Pohorje in samo na Pohorje. Pustite Pohorje, ki ima dovolj obiskovalcev od drugod in usmerite korak na mejo! Glejte, nič ne bodo zahtevali mejaši od vas, samo zadovoljni in veseli vam bodo stisnili roko, brezmejno hvaležni, da ste prišli med nje. Po dolgih letih praznih obljub prehajamo k dejanjem. Dovolj je fraz! Na delo moramo! Ni še zamujeno, še je čas!

Zato 17. junija h Križu na mejo!

Nova žrtev italijanskega fašizma

O tragediji Slovenca Čotarja, ki se je v Trstu vrgel iz III. nadstropja polic. uprave, smo zvedeli še za naslednje podrobnosti. Čotar je padel na glavno ulico pred kvesturo, kjer teče rojanski tramvaj. Padel je najprej na tramvajsko žico, nato na tla. Prav radi te okolnosti ni bil na mestu mrtev, pač pa je umrl šele v bolnišnici. Tu je še poljubil križec, ki mu ga je dal v poljub duhovnik. Bolniki so še slišali, kako je dejal: »Hvala Bogu, da je konec mojega trpljenja. Strašno so me zdelali...« Čotar se je očitno vrgel skozi okno, da bi se rešil mučenja med zasliševanjem na policiji.

Kar je še bolj tragično: Čotarja je zvaljila v past tržaška policija. Prejel je iz Trsta brzojavko, naj se vrne iz Jugoslavije domov v Trst, kjer ga čaka služba. Kazni naj se nikar ne boji, ker je bila zadeva že urejena z oblastvi. Na sporočilu so bili podpisani svojci! Čotar je veriel in se odpravil domov. Italijanska policija ga je takoj aretirala. — Podobne brzojavke je prejelo še več priseljenih Primorcev. Nekaterim je bilo brzojavljeno, naj pridejo takoj domov, da je mati na smrtni postelji. Ti so res šli na pot in po skrivnih potih prekačili mejo. Ko so prišli domov, so jim svojci povedali, da oni sploh niso nič brzojavili! Tudi bolan ni bil nikdo. Od teh ni italijanska policija nikogar ujela, temveč so se srečno vrnili v Jugoslavijo. Stojimo torej pred novo specialiteto fašistične policije, ki fašizmu gotovo ni v čast!

Tudi v Grčiji je na vidiku diktatura

Politični položaj v Grčiji postaja vedno bolj kritičen. Veliko razburjenje je izzvala vest, da bo vlada v najkrajšem času izvršila večje izpremembe v vojski in izvedla tudi reformo volilnega reda. Venizelisti se boje, da bi jih vlada na ta način docela izpodrinila in polagajo zaradi tega velike nade na Italijo. Venizelos namerava že prihodnje dni odpotovati v Rim in prositi Mussolinija za intervencijo. To njegovo postopanje je izzvalo naravno senzacijo, ker je Venizelos do zadnjega veljal za eksponenta francoske orientacije v zunanji politiki. Mislijo, da je Venizelos izpremenil svoje stališče v prvi vesti zaradi odpora proti balkanskemu paktu, ker se boji, da bi Bolgarija po sporazumu z Jugoslavijo naperila vso svojo akcijo proti Grčiji in zahtevala izhod na Egejsko morje. Na drugi strani očita tudi general Kondilis Tsaldarisovi vladi, da je premalo odločna, in zahteva jasnih izjav v pogledu zunanje politike. Popoln razkol z Venizelosom bi mogel imeti po njegovem mnenju usodne posledice. Govori se namreč, da bo vlada razpustila parlament in uvedla vojaško diktaturo, ki pa ne bi bila fašistično usmerjena, marveč bi slično kakor v Bolgariji, odločno nastopila za popolno izvedbo balkanskega pakta in proti vsem revizionističnim stremljenjem.

Poravnajte naročnino!

Širite „BORBO“!

Ivan Olbracht:

ANA

(Odlomek iz istoimenskega romana.)

Mladi gospod.

Zvečer prvega dne, je prišla milostljiva gospa k njej v kuhinjo. To je bilo onega prvega dne, ko je prispela Ana z veliko škatljo, v katero je spravila vse svoje stvari, na kolodvor glavnega mesta in utrujena — kakor izgubljen mlad pes, ki tava po nepoznatih in trušča polnih ulicah — dospela na Venclov trg, ko je zvedela za hišo s 33. številko. »Milostljiva« jo je obiskala pet ur potem, ko je Ana že spoznala sedem sob in dva izhoda stanovanja, pet ur nato, ko so Ano poučili, kako se prižge plinsko peč, kako se spusti voda na stranišču in kako se zaklepajo vrata stanovanja.

Milostljiva gospa je držala v rokah šop časopisnih izrezkov. Stala je pred malo rdečelično služkinjo v vsej veličini svojih petdesetih let in rekla:

»Ana, vi ste neizkušeno mlado dekle z dežele in zato ne veste, kaj je mesto, kot je Praga. Načelno ne vzamem nobene praške služkinje, ker so vse izprijene. Čakajo vas tu velike nevarnosti, na katere vas moram kot namestnica vaše matere opozoriti. Toda če bi vam hotela vse te nevarnosti naštet, mi morda ne boste verjeli. Čitajte raje to!« Milostljiva gospa je položila na mizo šop časopisnih izrezkov. »Prečitajte dobro!« je ponovila in besedila dalje: »Sedaj vam bo gospodična pokazala, kako se pripravijo postelje, potem boste pomili posodo in nato lahko greste spat. Vrat danes ni treba zakleniti, milostljivi gospod je na konferenci in pride pozno domov. Pojdite!«

Gospodična Dadla, sedemnajstletna črna lepota, je naučila Ano pripravljati postelje.

»Glejte sem, deklica z dežele! Tako... in tako... in tako... in blazino sem, bums! Spalna srajca se položi do polovice in s prsmi navzgor na vzglavje, da se lahko udobno skoči v rokave. Tako! Mami morate vsaki večer postaviti na nočno omarico kozarec vode, tega, vidite... Čakajte, sedaj ne... — In če bi morda včasih opazili v kozarcu nekaj, kar bi sličilo zobem, se ne ustrašite, — ker so to res zobje. Pri nas v Pragi boste videli še mnoga druga čudesa.«

Nato sta šli v sobo gospodične Dadle. Bila je rožaste barve. Rožasto poslikana, pohištvo je bilo rožaste barve, proge na odevjah, pernice, blazine in še perilo. Vse je bilo rožasto, še veliki medved iz rjavega bržuna, ki je sedel v kotu rožastega naslanjača, je imel rožast trak okrog vratu. Vsa soba je vonjala po močnem parfumu.

»V vsem ostalem stanovanju vlada mama. Toda to je moja sobica, tu zapovedujem jaz in to je mnogo hujše. Oči v roke! Postelje morajo biti tako naravnane...! Tako ljubko! Spalna srajca mora biti tu, poleg avbica, na nočni omarici pa mora biti vedno ogledalo in manicure. To je to tukaj! To tu, dekle z dežele, je toaletna mizica in tole tam je umivalnik. Dobro si zapomnite, kako so razpostavljene steklenice in lončki. Zjutraj si oglejte vse znova, danes še niste popolnoma vpeljani, — in če potem ne bo vse v redu, bo joi! Zdaj lahko v božjem imenu odidete... Ana se imenujete, ne?«

»Da, prosim!«

»Vam je že dala mama krasno čtivo o Kisu in Landruju?«

Ana ni razumela. Gospodična je mislila, da si Ana ni na jasnem ali ji govori resno, ali pa da se iz nje norčuje. V srcu ji je postajalo tesno.

»No, naravno je, da vam je dala ono čtivo!« je rekla gospodična Dadla. »Leži v kuhinji na mizi, to dobi pri nas vsaka. Prečitajte si to vse gospodična, to je nekaj lepega. Ko prečita, je vsaka dobra najmanj štirinajst dni. Če vas bo morda od tega začel boleti želodec, tedaj pridite zgodaj zjutraj, — dala vam bom čokolade.«

V črnih očeh gospodične so zaplesale vesele iskricke in na robovih ustnic ji je zaigral vesel smeh. Očitno ji je ngajalo, tako-le gledati nevedno deželanko v

platneni obleki z navzgor zavihanimi rokavi, ubogo služkinjo s preplašenimi očmi, ki je tako malo razumela o tem, kaj se z njo dogaja.

Gospodična Dadla se je zasmejala. Veselo in razposajeno. Skoro tako ljubko, kot Ana v šoli s svojimi součenkami.

»Hočeš?« ji je rekla in zopet je zazvenelo, kot da bi isto rekla tovarišica v vaški šoli. Odprla je predal nočne omarice in vzela iz nje tablico čokolade. Odlomila je košček in ga dala Ani: »Tu imaš, želim, da se ti kraljevsko prileže!«

»Bog plačaj! Poljubljam roko!« je zajecjela iznenadena Ana hvaležno.

»Lahko odidete, Ana!« Toda to ni bila več tovarišica iz drugega razreda, temveč milostljiva gospodična, ki je navajena ukazovati.

Ana je pomivala v kuhinji posodo, jo pospravljala, — in gospa stavbenika Rubeša je prišla še trikrat, da si jo ogleda. Potem je šla Ana spat v sobo zraven kopalnice, katere dolgo in ozko zamreženo okno se je odpiralo na hodnik. Sobica je bila majhna, štiri in pol koraka na vse strani, toda bila je sveže pobeljena in na stropu je visela električna svetiljka. Če ne bi bila Ana izmučena od vtiškov preživetega dneva, bi ji tu gotovo ugajalo. Toda njenih muk še ni bilo konec.

Sedla je na rob postelje in začela pazljivo čitati časopisne izrezke, ki jih je prinesla gospa Rubeš. Ti izreki so bili polni groze, prikazni in krvi. In v vsem je bilo največ o tem, kako so zapeljevali moški služkinje, kako so jih oropali in umorili. Vse je bilo tako grozno.

— V Parizu je živel Landru. — Bil je vtelešen vrag, ki je nosil obraz lepega moža. Izvabljal je dekleta v svojo vilo, jih tam moril in sežgal njihova raztelesna trupla v peči. Ana je videla ta gola telesa, videla je srage krvi v razpokah lesenega poda, ki so se vlekli prav do vrat. Videla je Landruja, kako je vihtel nož, pri tem pa je povsili spodnjo ustnico, ki se je bleščala v krvi. Nož je škrtal po kamenju, da je pretresalo mozeg. Videla je strašnega morilca, kako je klečal pred pečo in metal v ogenj noge, roke, prsa, glavo, pri tem pa si zavihal rokave, ki so bili okrvavljeni. Na glavah so prasketali v ognju lasje, meso na licih je sičalo, zobje pa so hlastali po onem, katerega so hoteli ljubiti.

Na Ogrskem je živel mož, ki se je imenoval Kis. Živel je v kraju Czinkot. Zenam je ugajal posebno po lepi postavi in krasnem obnašanju. Toda gorje oni, ki se je pustila zapeljati in je prestopila prag njegovega stanovanja. Kajti tam se je Kis prelevil v peklenškega ubijalca, ki je stisnil dekle med kolena, kakor kozlička in ji prerezal vrat. Trupla deklic, kojih sinje oči so tudi mrtve presunljivo zrlle, je stlačil v pločevinaste posode, jih zapečatil in jih razpostavil v kleti, ki se je tako izpremenila v strašno pokopališče.

Tudi v Pragi je mnogo Landrujev in Kisov. Na deklice preže na kolodvorih, na Venclovem trgu in po vseh ulicah. Približajo se jim prijazno, s smehljajočimi se obrazi, govore deklicam o ljubezni in jim obljublja poroko, — vse samo zato, da ubožice tembolj izkoristijo. Odvzamejo jim hranilne knjižice in onesrečijo nedolžna bitja za vse življenje.

Ana je sedela na robu postelje, bila je poglobljena v čitanje izrezkov »Glavnega Glasnika«. Niene sinje oči so zrlle prav tako vznemirjeno, kot oči žrtev kleparja Kisa. Zarnica je visoko s stropa razsvetljevala malo, belo pobeljeno sobico. Jemala ji je oni mrzli izraz in zdelo se je, kot da bi jo prevzele duše Landrujevih žrtev.

(Se bo nadaljevalo.)

NAJLEPŠA ČEDNOST JE ZVESTOBA DOMOVINI IN ČASTNI BESI!

Kulturne beležke

Glasbeno življenje v Bolgariji

Pri nas kaj malo poznamo življenje Bolgarov, pa bodisi gospodarstveno ali kulturno. Šele zadnja leta se je začelo bolj spoznavati to našo bratsko državo, ki nas je s svojim delom v literaturi, slikarstvu, glasbi in na drugih poljih, naravnost presenetila z mnogimi sličnostmi, ki jih ima naše in bolgarsko ustvarjanje v umetnosti. Tako se je tu pokazala skoro popolnoma naša mentaliteta, naš celotni duh. Pred nedavnim je izšla v Sofiji knjiga »Glasbeni slovar« ki vsebuje celotni svetovni glasbeni živelj, posebno pa naš in njihov. Tu se srečajo bolgarske in srbske narodne pesmi, tu se sreča tudi naš Mokranjac s sodobnimi propagatorji bolgarske narodne pesmi. Knjigo je spisal znan glasbeni historik Ivan Kamburov, ki je poleg te napisal še mnogo drugih, izmed katerih bi omenil najglavnejše: »Glasba in narode«, »Operna umetnost« in »Bolgarska glasba«. Tu se nam odgrne vsa zgodovina bolgarske glasbe, ki se začinja kot »moderna« z Janikom Mustakom (umrl 1880. leta), ki je eden prvih pionirjev glasbe v Bolgariji. Sledi mu Bradev (umrl 1880. leta), ki je položil teorijo delu in glasbi Mustakova. Od prvih kompozitov pa je Emanuel Manolov (umrl 1902. l.), katerega imenitjemo lahko nestorja bolgarske glasbe. Mihajlo Stojanov, prvi bolgarski tenor, pa je osnoval v Sofiji Narodno opero, v kateri je dal Atanasov šest oper. Dimitrije Karadžov pa je bil prvi, ki je dosegel, da se je njegova opera »Mladi kralj« igrala v Berlinu v Narodni operi, kjer je žela velik uspeh. To je tudi pripomoglo, da so spoznali Nemci Pančo Vladigerova, ki ga je celotnega ca. 25 del izdala »Universal« edicija v Berlinu. Najmodernejšo pa tvorijo imena, med katerimi vodita Dobri Hristov in Pančo Vladigerov. Ostali so: Stojanova, Pipkov, Nenov, Cankov in Bobčevski. Bolgarija pa je dala tudi mnogo slovečih pianistov, vijolinistov in nebroj slavni pevcev. — Iz vsega razvidimo, da je v raznih gradacijah en in isti duh, ena in ista afiniteta med našo in bolgarsko glasbo. Tako bi se lahko popolnoma ustvarila glasbena kultura, ki bi bila na vsem jugoslovanskem jugu enotna. Bodočnost te pa je v folklori in narodni melodiji.

VELIKI BOLGARSKI PESNIK

Nikola Vasilij Rakitin je v začetku maja v samomornilnem namenu skočil iz drvečega vlaka in se ubil. Spočetka se je domnevalo, da je bila to le nesreča, vendar je njegovo pismo njegovim trem otrokom razjasnilo vso zadevo. Rakitin je bil eden največjih bolgarskih pesnikov-lirikov. Njegova dela se zlasti odlikujejo po lepi in pristni čuvstvenosti in globoki bolgarski duševnosti. Zlasti slove njegove zbirke pesmi »Življenje«, »Rodna vase«, »Donavski soneti« in še mnoge druge.

BOLGARSKI KNJIŽEVNIKI V JUGOSLAVIJI

Te dni se mude na obisku v Jugoslaviji bolgarski literarni prvaki. Povsod, kjer se mude, so deležni bratskih sprejemov. — Medsebojni obiski zadnjega časa so pričla, da vstaja nov čas res iskrenega prijateljstva in sožitja med obema slovanskima narodoma.

80-LETNICO ROJSTVA ČEŠKEGA SKLADATELJA LEŌŠE JANAČKA

Bodo v kratkem proslavili v Pragi. V Narodnem gledališču bodo uprizorili njegovo zadnje delo, opero »Mrtvi dom«, ki je zgrajena na motivu Dostojevskega romana »Zapiski mrtvega doma«.

ŠVEDI — SMETANI

Kraljeva akademija v Stockholmu je ob priiliki Smetanovih slavnosti v Pragi, poslala v Prago venec, ki so ga položili na grob velikega češkega skladatelja.

NAD 1000 MLADIH PEVCEV

bo nastopilo dne 2. in 3. junija t. l. na dnevih mladinske glasbe v Ljubljani. Prireditelj bo pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Nastopili bodo mladinski pevski zbori iz vseh krajev dravske banovine.

Idijotska rekordomanija

Pred kratkim se je zgodila v Marakešu v Maroku strašna nesreča, in sicer kot posledica idijotske rekorderske težnje. Nekaj francoski artist, ki se je nahajal tam na turneji, je videl na cesti znane krotilec strupenih kač. Artist se je hotel malce ponorečevati iz Arabca ter mu je zato, da bi izzval respekt pred gledalci na cesti, predložil, naj mu ovije tako strupeno kačo okoli trupla. Arabec je temu pritrnil, toda obenem je artista svaril, da se ne sme zganiti, sicer je to njegova smrt. Artist se ni hotel pustiti prepričati, da je kača res strupena in jo je z roko objel. Kača je vrnila pritisk roke s tem, da ga je vgriznila. Uro pozneje je artist umrl v strašnih bolečinah.

V Parizu se je staval neki slikarski pomočnik, da si upa skočiti nag v kanal St. Martin. Stavo je sicer dobil, toda izplačati mu je niso mogli, ker so ga par dni pozneje potegnili mrtvega na suho.

Blizu Monakovega je bila med Kmetiskimi fanti neke vasi dogovorjena stava, da se eden izmed tamkajšnjih fantov ne bo upal zabosti 10 centimetrov globoko v smer sica. Dotični neumnež je bil sicer pijan, ni pa verjel, da je srce precej »plitvo« v telesu. Pogнал si je kuhinjski nož v srčno stran ter na mestu izdihnil.

Na Škotskem se vrši pravkar tekma med ljudmi, ki se kosajo v tem, kdo da bo pojedel več kurjih jajc. Sedaj gre za to, da se »zlomi« rekord nekega ameriškega dijaka, ki jih je pojedel kar 30. Pa se še najdejo moški »trenirajo« za take bedarije.

„Angelj smrti“

Nedavno je umrl mogočni naslednik krvoločnega Džeržinskega, in sicer na posledicah paralize. Število ljudi, ki jih je ta Marat ruske boljševiške revolucije poslal na »oni svet« so previdno cenili na 120.000. Še l. 1918. je bil Menšinski v Berlinu, kjer se pa kot poklicani revolucionar iz gole previdnosti ni moral vtikati v politiko Nemčije. Takrat so ga v Berlinu poznali le kot ugajenega diplomata, ki so ga berlinske dame višje družbe silno cenile radi njegovih »sanjavil« oči...

Med vojno je bil Menšinski v židovskem predmestju Londona, v Whitechapelu, zdravnik, ki se je udeleževal tudi na polju poučevanja umetnosti. L. 1920. mu je poveril Čičerin vodstvo sovjetskega konzulata v Hamburgu. Pozneje se je »oddolžil« Menšinski svojemu velikemu protektorju na ta način, da je insceniral po agentih Čeke atentat na Čičerina, ki je bil takrat že strmoglavljen in bolan za paralizo... Menšinski se je namreč bal, da bi mogel Čičerin kaj izblebetati izza kulis rdeče revolucije in njenih tvorcev.

Prav čudne talente pa je pričel razodevati ta Menšinski v Hamburgu, kjer so izginili trije uradniki sovjetskega konzulata na tako misterioznem način, da nemška policija ni vedela in znala odkriti tega skrivnostnega slučaja. Domneva se, da so tiste tri uradnike vrgli v morje mornarji neke sovjetske ladje, ki se je slučajno nahajala v Hamburgu. Delovanje Menšinskega pa se je zdelo boljševiškim oblastnikom v Moskvi le »prevneto«, zato so ga odpoklicali. V tistem času je »čuden način nehal živeti zloglasni Džeržinski, in sicer po tistem starem pravilu, da revolucije požro svoje iniciatorje po nekem vrstnem redu. Skratka: Menšinski je postal njegov naslednik v vodstvu Čeke. Toda Menšinski je Čeko tudi »reformiral« in ji dal naslov G.P.U. Nasprotniki Menšinskega so še enkrat poizkusili svojo srečo, ali zaman. Unschlicht, ki mu je bilo poverjeno vodstvo celokupne državne policije, je umrl nenadoma neke noči na »želodčnih krčih«, v resnici pa živi danes na neki sibirski katorgi kot ujetnik ruske revolucije. Menšinski pa je ostal na čelu krvave institucije. Menšinskemu je zadostovalo, če je bil kadarkoli osumičen konspiratorstva proti režimu in sistemu. Krivde ni bilo treba šele dokazovati, kajti Menšinski je bil radodaren v podpisovanju smrtnih obsodb. Pa se je zgodilo, da je bil krvolok pri neki avtomobilski nezgodi tako težko ranjen, da je morala neka turkmenska bolničarka opraviti zanj vsak dvig roke ali noge. Menšinski je ležal na divanu in je podpisoval smrtno obsodbo. Akti GPU in psihologi nam šele bodo morda odkrili satansko krvoločnost in patološke izbruhe te zverine v človeški podobi.

Kot tipičen paralitik je odrejal, da so ga tedensko enkrat na nosilnici odpremili v zloglasno Lubjanko, centralni zapor GPU, kjer je v kleti osebno inspiciral usmrtitev nedolžnih žrtev, Menšinski je bil tisti, ki je iztrebil boljševiško opozicijo, da ne govorimo o tisočih pripadnikih nacionalno ali carizmu verno Rusije, on je pripravil pot Stalinu. Končal je kot najgrozovitejši krvnik, kar jih menda po Džingistanu pozna svetovna zgodovina. Smrt ga je strla na vsajni moči in umrl je za tipično boleznijo sovjetskih voditeljev: paralizo v zadnjem stadiju.

Karo
Maribor

Gosposka ulica 13